

for selve Materialet. Ogsaa jeg antager, som det ærede Medlem for Stege, at det vil være unyttigt nu at komme med Henstillinger til det ærede Udvalg, uagtet jeg tror, at Udvalget er kommet lidt uden for sit eget Grundsyn. Jeg tror ikke, at det har været Meningen fra Udvalgets Side at bidrage til, at der gøres enkelte saa store Fordele ved at udbytte andre. Jeg tror, at det havde været heldigt, om Udvalget havde bibeholdt den gamle Praksis, som har været i Aarhundreder, beholdt den fulde Erstatning for Skade og Ulempe og dernæst anvendt Reglen fra Jærnbaner efter Forordning af 5te Marts 1845, der giver Kommissionen Ret til at skønne, hvorvidt der er Materiale i tilstrækkelig Overflodighed og at give en passende Erstatning. Det er næppe Meningen at betale uden til dem, der i Forvejen lide Uret, men her skærer man alt over en Kam. Jeg tror, at jeg har en Del Erfaring i dette Spørgsmaal. Jeg har systet meget dermed i mine kommunale Bestillinger, men jeg har aldrig mærket, at nogen enkelt Mand har lidt Uret. Hermed skal det ikke være sagt, at dette ikke skulde kunne ske enkelte Steder, men det sker næppe i en saadan Udstrækning, at vi derfor behøve at skære alt over en Kam. Jeg tror ikke, at det er over 2 pCt. af vore Grundejere, der have, som det ærede Medlem for Middelfart (Lohmann) sagde, maattet ofre paa Offentlighedens Alter; men jeg synes ikke, at vi skulde lade de andre 98 pCt. lukrere derved paa Samfundets Bekostning. Jeg vil henstille til Udvalget at tage dette under nærmere Overvejelse, men har desværre ikke megen Tro til, at det vil nytte, da det jo er enig i Indstillingen. Det ærede Medlem for Hjørring Amts 5te Valgkreds (Bertelsen) mente jo, at Udvalget skulde være meget strengere, end det er. Jeg staar dog altsaa nærmere ved Udvalget end ved det ærede Medlem. Men det ærede Medlem sagde, at Vurderingsmændene ere bundne her, og at den Ændring, som Udvalget har stillet, kan slaa til begge Sider. Jeg er for saa vidt enig med det ærede Medlem; men jeg vil sige, at den, der har nogen Erfaring i dette Spørgsmaal, den, som har takseret, ved dog, at naar en Taksationskommission ved en Synsforretning staar over for den enkelte Ejer paa den ene Side og Kommunekassen paa den anden Side, vil den sidste i de allerfleste Tilfælde trække det korteste Straa. Det ærede Medlem sagde: Lad os høre Befolkningens Mening om den Sag, saa skulde De nok

faa at høre, at de ville have fuldstændig Erstatning. Ja, hvis jeg turde gøre en Henstilling til de ærede Medlemmer, vil jeg sige: Lad den Sag ligge, tag ud til Befolkningen, den Sag er ikke publiceret rigtig endnu, og De ville finde det upaavirkede Indtryk af den Sag, som Folk have. Jeg er ganske vis paa, at De baade hos Beboerne og Sogneraadene ville finde den Opfattelse, at det er en god Forretning at have en Grusgrav. Jeg tror, det var heldigt, om denne Lov kunde vente lidt længer, thi jeg er tilbøjelig til at tro, at mange ærede Medlemmer, som have holdt stift paa det, men have givet noget efter i deres første Opfattelse, ville komme til at give noget mere efter endnu. Jeg kan derfor kun sige, uagtet jeg indrømmer, at det er en Forbedring fra, hvad der først forelaa, at det vil bidrage til at bebyrde vore Kommunekasser overordentlig stærkt, og det kan jeg ikke være med til, fordi jeg anser det for mere Uret at gøre dette, end at blive ved det bestaaende.

Jessen: Det er kun ganske faa Bemærkninger, jeg skal tillade mig at gøre, da jeg ellers vil overlade Besvarelsen af de gjorte Indvendinger til den ærede Ordfører. Det, som giver mig Anledning til at tage Ordet, er de Ytringer, der kom fra de ærede Medlemmer for Præstø Amts 6te Valgkreds (Bojsen) og for Holbæk Amts 3dje Valgkreds (Jørgensen) om, at der ved dette Lovforslag vil paalægges Kommunerne overordentlig store Byrder til Fordel for en enkelt eller enkelte Grundejere. Jeg kan nu ikke se, at der er mere Mening i, at en enkelt Mand eller enkelte Mænd skulde bløde for hele Kommunen, og det gøre de efter min Mening, naar der saaledes tages Vejmateriale til offentlige Veje uden Erstatning hos dem, og jeg kan heller ikke se andet, end at det er i Strid med Grundlovens § 82. Jeg synes, det er i fuldstændig Strid med Ejendomsretten; § 82 siger jo: Ejendomsretten er ukrænkelig; ingen kan tilpligtes at afstaa sin Ejendom, uden hvor Almenvellet kræver det; dette kan kun ske ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning. At det er hans Ejendom, synes mig er lige saa klart, som at Kornet, der gror paa hans Mark, er hans Ejendom. Jeg kan ikke se andet, end at naar der efter gamle Lovbestemmelser ingen Erstatning skal ydes for Materialets Værdi, men kun for den Skade, der paaføres Ejendommen ved dets Borttagelse, er det vist nærmest af Hensyn til, at Materialet den Gang ingen Værdi havde. Med Hensyn